

הלכות שבת שמישי

תעג

אוסר הפני של חבירו שלא מדעתו¹⁰⁰ ואם עשה כן למוכת חבירו שמן הסתם נוח לחבירו דבר זה שעשה למוכתו כגון שנמל ראובן כלי חרס של שמעון והעמידו מבעוד יום תחת הנר בבית שמעון כדי שיפול הנר לתוכו ולא ישרף הבית ונפל הנר להוכו קודם בין השמשות והיה כתובו עד אחר בין השמשות נעשה הכלי בסים להנר ואסור למלטלו כל השבת כולה וכן כל כיוצא בזה¹⁰¹:

שי דיני מוקצה בשבת וכו' כ' סעיפים:

א כבר נתבאר בס' ש"ח¹⁰² שמוקצה מחמת מיאוס מותר לפיכך עין שתולין בו דגים לייבשם אע"פ שהוא מאוס מותר למלטלו¹⁰³:

ב כל דבר הראוי לאכילה בשבת¹⁰⁴ אין בו דין מוקצה אפילו אם הוא עומד לסחורה כגון תמרים ושקדים ושאר פירות¹⁰⁵ העומדים להוליכם לסחורה למקום אחר¹⁰⁶ מותר לאכול מהם בשבת ואפילו אם דחה אותם בידים מלאכלו בשבת כגון חטים שורען בקרקע¹⁰⁷ מותר לאכול מהן בשבת¹⁰⁸ אם עדיין לא השרישו¹⁰⁹ וכן ביצים שנתנן תחת התרנגולת לגדל אפרוחים¹¹⁰ מותר למלטלן¹¹¹ וכן תמרים הנלקטים קודם בישולם וכונסים אותם בסלים והם מתבשלים שם מאליהם מותר לאכול מהם קודם גמר בישולם¹¹².

וכן כל מיני פירות שמניחים אותם במוקצה לייבשם מותר לאכול מהם קודם שיתייבשו¹¹³ הוין מגרונות וצימוקים¹¹⁴ שאסור לאכול מהם או למלטלן¹¹⁵ משתניחם במוקצה עד לאחר שנתייבשו לגמרי לפי שהן מסריחות בנתיים¹¹⁶ ואינן ראויין לאכילה משנשתהו שם מעט עד שיתייבשו¹¹⁷ לגמרי¹¹⁸ ולכן אסורים בשבת משום מוקצה ואין צורך לומר אם אינן ראויין לגמרי שהרי הן גרועין מכל מוקצה שהרי הן כבאבים ועפר¹¹⁹ ואפילו הומנה מבעוד יום אין מועלת בהם¹²⁰ כמו שיתבאר¹²¹ אלא אפילו אם הן ראויין ואינן ראויין שיש אנשים שאוכלים אותן ויש שאינן אוכלים¹²² אעפ"כ אסורים משום מוקצה שכיון שדחה אותן בידים אינן עולין מדי דחייתן עד שיהיו ראויין לגמרי.

ואינן דומין לשאר דברים שדחאם בידים שמתירים לפי שאף שדחאם בידים אעפ"כ לא הסיח דעתו מהן לגמרי משא"כ גרונות וצימוקים שהניחן לייבשן כיון שהיה יודע

קח אור יודע שם. רמ"א שם. והוא ע"פ חולין מ, ב.
קט מש"א שם, כשם תוס' מר, ב ד"ה יש.

סימן שי

- א** סעיף ב.
ב הרי"ף (נה, א) והרא"ש פ"ב סי' ט, דלא כרב קמ, ב ולשנוניתה איל סבירא ליה כרבי יהודה, כמו שפירש בערוך ערך תל, ונתנס' קלמ, ב ד"ה תלא לפירוש קמא. מור וש"ע סי"א.
ג משא"כ כשאנו ראו, כדלעיל סי' שח סעי' מחמ"ג.
ד גמרא מה, א ורש"י ד"ה אין מוקצה. ש"ע סי"ב.
ה שמואל י, ב. רמב"ם פכ"ו ה"ד. ש"ע שם.
ו רש"י שם ד"ה וחברי.
ז רבי יהונן מה, א. מור וש"ע שם.
ח ראה רש"י שם ד"ה שורען.
ט רש"י שם. מור וש"ע שם. וראה גם לעיל סי' רפה ק"א סי"ק א.
י רבי יהונן שם. מור וש"ע שם.
יא מור וש"ע שם.
- יב** רבי מה, ב ופרש"י שם ד"ה פעצילי. ש"ע שם. וראה דבר נחמ"כ, ב.
יג שמואל מה, א דלא כב"ריתא שם דתאי כרבי יהודה. כ"י ד"ה ונ"ש רבינו דלית, לבוש סי"ב.
יד שמואל שם. מור וש"ע שם. וראה גם לקמן סי' תצה סי"ג.
טו ראה לעיל סי' רעפ סי"ב.
טז וירושלמי בתעב פ"ד ה"א. ר"ף (כא, סעי' א). ר"ש פ"ג סי' כא. רמב"ם שם. מור וש"ע שם. וראה דברי נחמ"כ, ב.
יז רש"י מה, א ד"ה אלא. רמב"ם שם.
יח רש"י בתעב כג, ב ד"ה הוכי דמו.
יט ראה בי רס"י שם.
כ כצ"ח כג, ב ורש"י ד"ה ואי דלא אחו כי אומן להו מאי הוה. אדרות חיים הל' י"ט אות ש הוכב ב"י ד"ה כתוב. ש"ע סי"ה.
כא סוף סי"ט.
כב בתעב כג, מוע"ב. ש"ע סי"ה.

שיסריחו הקצה העתו מהן⁴³ לגמרי עד שיחייבשו לגמרי ויתקנו היטב⁴⁴ שהיו ראויין לכל⁴⁵ ואף שעכשו בשבת נמלך לאכלם אינם מוכנים על ידי כך כיון שהיו מוקצים מדעתו מתחלת השבת כמו שיתבאר⁴⁶ שכל דבר שהוקצה מדעת האדם בבין השמשות הוקצה לכל השבת כולה:

ג. כמה דברים אמורים בגרוגרות וצימוקים של ישראל אבל גרוגרות וצימוקים של נכרי מותרין⁴⁷ אם הם ראויין ואינן ראויין⁴⁸ שאין דין מוקצה בשל נכרי⁴⁹ לפי שהכל מוכן אצלו שהנכרי אינו מוקצה כלום ודעתו על הכל⁵⁰ וכיון שהוא מוכן לאיש אחד מוכן לכל⁵¹.

כמה דברים אמורים בדבר תלוש אבל מחובר שנתלש בשבת אפילו הוא של נכרי⁵² שנתלשו לעצמו ואפילו היה בדעת הנכרי מבעוד יום לתלוש פירות אלו בשבת כגון ששמע את הנכרי אומר כערב שבת למחר אתלוש פירות אלו⁵³ ואפילו הן פירות שנגמר בישולן שהכנה מועלת בהם אפילו בעודם במחובר כמו שיתבאר בס' ש"ח⁵⁴ אעפ"כ הם אסורים באכילה ובמלטול משום גזרת פירות הגושרין⁵⁵ שיתבאר בס' שב"ב⁵⁶ כמו שיתבאר בס' שב"ה⁵⁷.

ודבר שהיה מחוסר צידה מבעוד יום וצר אותו הנכרי בשבת אף אם היה בדעתו לצוד בשבת אין דעתו מועלת כלום שאין הדבר תלוי בו והרי הוא אסור בשבת משום מוקצה שכיון שלא היה ברשותו של אדם כלל אין זה מן המוכן⁵⁸:

ד. כל דבר שהיה אסור במלטול בבין השמשות ובשבת הלך לו הדבר הגורם לו האיסור⁵⁹ כגון דבר שהיה מוקצה בבין השמשות מחמת איסור⁶⁰ דהיינו שמחמת איותו איסור שהיה אסור באכילה ולא היה ראוי לכלום⁶¹ בבין השמשות היה מוקצה ואסור במלטול⁶² ובשבת נסתלק ממנו האיסור ונעשה ראוי אעפ"כ אסור לטלטלו כל השבת כולה.

כמה דברים אמורים כשהראו האדם בידים⁶³ דהיינו שהאדם גרם לו האיסור בידים כגון נר שהדליקו מבעוד יום⁶⁴ וכבה אחר בין השמשות ונשתיר בו שמן ושמן זה נדחה כידי אדם מלהיות ראוי בשבת שכשהדליקו נאסר להסתפק ממנו בשבת משום

לג רמב"ן במלחמות בינה יג, א. וראה גם לקמן סי' תקנ"ו סי' ד.

לד סי' ושי"ג.

לה רמב"ן שם בדעת הר"ף.

לו סי' זה ושנינו לא הניע לידיו, וראה מור ושני"ע שם

סי' ט.

לז סי' ושי"ג.

לח וראה רמב"ן שם. וראה גם לקמן סי' תצו כ"ה.

לכ"א שם סי' א ד"ה ואין.

לט רמב"ם פ"ה ה"ג.

מ וראה לקמן סי' תקח סכ"א.

מא וראה תוס' קט, ב ד"ה והא (הא').

מב וראה לעיל סי' שח ס"ב.

מג תוס' קט, א ד"ה לבר. רא"ש חולין פ"א סו"י ב.

מ"ד פ"ב ה"ט. רשב"א חולין מו, א ד"ה עד כאן

כשם רב. והבאר ב"י שח ד"ה השהפ. מ"א שם

סק"ד. וראה גם חולין מו, רע"א. לקמן סי' תצו סי' ג.

מד רבינו קט, א. וראה גם לעיל סי' רעט ס"א.

כג של"ע סף ס"ב. וראה גם תוס' מה, א ד"ה אלא בגרוגרות. כשם הירושלמי.

כד תוס' שם. לבוש ס"ב.

כה או שיצוינו מבעוד יום סתקמן ס"ט.

כו סעף ג.

כז כל בו סי' טו (יג, ט). וכ"ה משמעות הר"ן (טו, ב)

כ"ח עשה כשם הרמב"ן קכב, א ד"ה מתני, ע"פ

הירושלמי פ"ה ה"א הובא בב"י ד"ה כתב דכל בו. רמ"א

ס"ב.

כח משא"כ כשאנין ראויין לגמרי, כולעיל ס"ב. וראה גם

כל בו סי' לא (לב, ד) הובא בב"י סי' שה ד"ה

והאשה.

כט וראה גם לקמן סי' תצו סי' ט. סי' תקח ס"ד. לעיל סי'

שח ס"ע.

ל ר"ן שם. מ"א סק"ב.

לא כל בו סי' לא (לב, ד). מ"א שם. וראה לקמן סי'

תצו כ"ה.

לב ר"ן שם. מ"ז סק"ב.

הלכות שבת שי

תעה

איסור כיווי¹⁰⁰ לכן אסור להסתפק ממנו אף לאחר שכבה הגר¹⁰¹ ומסתלק האיסור שכיין שבבין השמשות שהוא תחלת כניסת השבת היה מוקצה מדעת האדם שהקצה אותו מדעתו בשגרה לו האיסור הוקצה לכל השבת כולה¹⁰²:

ה וכן דבר שלא היה ראוי בבין השמשות מחמת עצמו ולא מחמת איהו איסור ונעשה ראוי משחשיבה שהוא אסור במלמול כל השבת כולה אם נדחה בידי אדם¹⁰³ מלדיות ראוי בין השמשות כגון גרוגרות וצמקום שלא היו ראויין בבין השמשות ובשבת נתייבשו לגמרי ונעשו ראויין¹⁰⁴ שכיין שבבין השמשות היו מוקצין מדעת האדם שהקצם מדעתו כשהכניסן לייבשן הוקצו לכל השבת כולה¹⁰⁵:

ז אבל דבר שהיה מוקצה בבין השמשות בעל כרחו של אדם לא הוקצה לכל השבת כולה כגון דבר שהיה מוקצה מחמת איסור הבא מאליה¹⁰⁶ ולא ע"י גרמת האדם ומשחשבה נסתלק האיסור שוב אין בו משום מוקצה אף על פי שכהנהיגו בין השמשות הסיח דעתו ממנו לגמרי ולא היה מצפה כלל שיסתלק האיסור בשבת כגון בעלי חיים שהם מוקצים בשבת מחמת איסור שחיתיה¹⁰⁷ ושחטם בשבת לצורך הוליה¹⁰⁸ שחלה היום מותר לבריא לאכול מהם חיי¹⁰⁹ אף שהסיח דעתו מהם כשהנהיגו בין השמשות משום איסור שחיתיה כיון שהוא איסור הבא מאליה ולא ע"י גרמת האדם וכן כל כיוצא בזה:

ז וכל זה בדבר שהיה מוקצה כל בין השמשות¹¹⁰ אבל דבר שהיה ראוי בבין השמשות אפילו במקצתו לכדי¹¹¹ ואח"כ נתקלקל בענין שנאסר באכילה או במלמול בין שנתקלקל מאליה בין שגרתה בידי אדם¹¹² ואח"כ חזר וניתקן חזר להתירו ואין אומרים מתוך שהוקצה ונאסר כבר במקצת השבת הוקצה לשארית השבת כולה¹¹³ שאין אומרים כן אלא כשהוקצה בתחלת כניסת השבת שהוא בין השמשות¹¹⁴ שאז הוקצה ליום שלם אבל כשלא הוקצה עד אח"כ שאין כאן יום שלם לא הוקצה לשארית היום שאין מוקצה לחצי שבת בין באיסור אכילה בין באיסור מלמול¹¹⁵:

ח גרוגרות וצמקום שהיו מוקצים מפני שאינן ראויין וכשהנהיגו בין השמשות נתייבשו כבר והרי הם ראויים לאכילה אע"פ שלא ידעו הבעלים כלל באותה שעה

מח ר"ן פרק כיהו (ב, ב) ד"ה תנו רבנן מנמי ביצה כב, א. מ"א ס"י תעש סק"ב. לעיל שם ס"ב וס"י רסח ס"א. וראה לקמן ס"י הקד סכ"ד שבגרות שהודלקו לשם מצות ההלקת נרות יש מנע נוסף לאיסור שהוקצה למצותו. הוכיחו רבנו לעיל ס"י שם ס"א.

מז כתיב דר"ש בבביתא מר, רע"א גירסת הר"ף שם (ב, ב). המב"ם פ"ה ד"ב בפ"ו ה"ד. שול"ע ס"י רע"ב ס"א. וראה לעיל שם ס"ב (אסור למשלל וכ"ש להסתפק).

מז ראה ר"ן שם. מ"א שם. וראה לעיל שם. וראה עוד שם המענים לאיסור המלמול.

מח ר"א"ש הולין שם. מ"מ פ"ב ה"ט. רשב"א שם בשם רבו. והבא ב"י ס"י שיה שם.

מט שמואל מר, א. ופסוק דאפילו נעשו אח"כ ראויין קאנו. וכן מוכח מנ"ש ביצה כו, ב מוקצה שיבש כה"ש מותר, כמ"ש לקמן מ"ח ביה"ש דקא.

נ ראה דברי נחמ"י כו, ד. והלה לדור ס"ק ב.

נא ראה רשב"א הולין ד', ב ס"ה"ה וראה הנבלה בשם רבו. וראה גם לקמן ס"י שבה ס"א.

נג מ"מ שם. מ"א ס"י שיה סק"ד.

נד כרב דמיני הולין מר, א. מור ושול"ע ס"י שיה ס"ב.

נז ר"א"ש הולין שם. מ"מ שם. רשב"א שם מר, א ד"ה ע"ד כאן בשם רבו. מור ושול"ע ס"י שיה ס"ב. מ"א שם סק"ד. לקמן שם ס"ה.

נה ראה נגרא מר, א. ר"א"ש ביצה פ"ג ס"י. ג. לעיל ס"י שם סע"ח.

נו ראה לקמן ס"י שצ"ג ס"ג (שבחלק מבין השמשות אמינות ספק דברי מפרים להקל).

נז ראה דברי נחמ"י כו, סע"ב.

נח כע"א ונפשה בכיזה כו, ב לדיות כלשנא בתרא. כן פסקו הרשב"א בתשובה ח"ג ס"י רסח. ר"א"ש פ"ג ס"י ר"ן שם (ב, ב) ד"ה גיסי'. מור ושול"ע ס"ג.

נט ראה ברכות ב, ב. ובכ"ש שם ר"ה משענה. רש"י פמחים ד, מ"א. לעיל ס"י רע"ב ק"א סק"ג.

ס ר"א"ש שם. מור ושול"ע שם. וראה תהלה לדור ס"ק ג. הקרי והלכות ח"ד מא, א. מהשבת חיים ע' קצו.

שנתייבשו ואח"כ נודע להם שבבין השמשות כבר היו יבשים מותרין באכילה⁸⁰ שמתלהל כשהקצו אותן והסירו דעתם מהם לא הוקצו אלא עד שתייבשו והרי נתייבשו והוכנו מבעוד יום⁸¹:

מ גרונרות וצמוקים שיבשו קצת בענין שהם ראויים ואינן ראויין שיש אנשים שאוכלין אותן ויש שאינן אוכלין אם הומינם לאכילה מבעוד יום מותר לאכול מהן בשבת⁸² שכיזון שגילה דעתו שהן ראויין לו⁸³ יצאו מתורת מוקצה⁸⁴ ואם לאו אסור⁸⁵ שכיזון שלא גילה דעתו הרי הן עומדין בהקצאתן שהיו מוקצין מתלהל כשלא היו ראויין לשום אדם אבל אם הומין לאכילה גרונרות וצמוקים שאינן ראויין כלל אין הומנתו מועלת כלום⁸⁶ שהרי זה כמזמין את האבן לאכילה⁸⁷:

י כל דבר שאסור לטלטלו אסור ליתן תחתיו כלי כדי שיפול לתוכו⁸⁸ אפילו אם דעתו לנערו אח"כ⁸⁹ מפני שאוסר הכלי בטלטול כל זמן שהמוקצה בתוכו ונמצא במטל כלי מהיכנו⁹⁰ ואסור לבטל כלי מהיכנו אפילו לפי שעה אלא במקום הפסד מרובה⁹¹ כמו שנתבאר בס' [ס"ח]⁹² ורס"י⁹³.

אבל מותר לכפרת עליו כלי⁹⁴ שבוה אינו אוסר הכלי בטלטול⁹⁵ וכלבר שלא יגע הכלי בהמוקצה⁹⁶ שאף שמוקצה מותר בנגיעה בעלמא אפילו בידיו כל שאינו מנגענע כמו שנתבאר בס' ש"ח⁹⁷ מכל מקום כאן שהנחת הכלי על המוקצה לצורך המוקצה אסור אפילו נגיעה ע"י הכלי⁹⁸ ויש חולקין על זה ואומרים⁹⁹ שלא הוהירו חכמים שלא יגע הכלי בהמוקצה אלא כשהמוקצה הוא דבר המתנגענע ע"י נגיעת הכלי כגון ביצה¹⁰⁰ וכיוצא בה שנמצא הוא מטלטלה ע"י הכלי ולא התיירו טלטול ע"י דבר אחר אלא לצורך דבר המותר כמו שיתבאר בס' שו"א¹⁰¹:

יא כל דבר האסור בטלטול שהניחו מבעוד יום על גבי דבר המותר בטלטול¹⁰² על דעת שישאר מונח שם בשבת שנעשה ההיתר בסיס להאיסור ונאסר בטלטול כמוהו כמו שנתבאר בס' ש"ט¹⁰³ ומשחשיבה ניטל האיסור מעל גבי ההיתר אעפ"כ אסור לטלטלו כל השבת כולו כגון מטה שהניח עליה מעות מבעוד יום על דעת שישארו שם בשבת ומשחשיבה ניטלו המעות מעליה ע"י נכרי או קטן אסור לטלטלה

עג סעף ג.
עד סכ"ו ובק"א קק"א.
עה רב חסדא נמי ב.
עו רנפ"ב פכ"ה חב"ג ב"י ד"ה כל דבר.
עז ירושלמי ביצה פ"ה ה"א. הביאו הראב"ד בהשגות שם ודרא"ש פיק קמא רביצה ס"א. א. מור וש"ע שם.
עח ס"ד וש"ג.
עט תרומת הדין ה"א ס' סג. הובא בב"י ד"ה וי"ש רבנו ובבב"ר מ"א סק"ג. מ"ו סק"ה. וראה גם לקמן ס' תצה סכ"ו.
פ ס' ז"מ שם. הובא בב"י שם. ועיין מ"א שם שדראה לסי' ובינ"א סכ"ב.
פא וראה גם לקמן ס' תקנ ס"ג.
פב ס"ד וש"ג. וראה גם לעיל ס' רסה ס"ו.
פג ראה מור ולבוש ס"ו.
פד ס"ד וש"ג.

סא רב כהנא ביצה כג. ב. ש"ע ס"ד.
סב רש"י ד"ה מותר בשם השאלות (בשלה שאילתא מו).
סג ביצה כג. סע"ב. ש"ע ס"ה.
סד ביצה שם ורש"י ד"ה דאיכא. וראה לקמן ס' תצה ס"ד (הבנת ע"י מעשה).
סה ש"ע שם.
סו ביצה שם. ש"ע שם.
סז ארזות חיים הל' י"ג אות יב. ש"ע ס"ה. וראה גם ביצה שם.
סח רש"י שם ד"ה ואי דלא אחוה כי אומין כ"ל. וראה גם לעיל ס"ב.
סט מנשה מב. ב. ורב חסדא בגמ' שם. מור וש"ע ס"ו.
ע ר"ן (פג, ב) ד"ה ואחרים. וראה לעיל ס' רסו קק"א ס"ק ב.
עא רב יוסף מג. א. מור וש"ע שם. וראה לעיל ס' רסה ס"ג וש"ג.
עב ר"ן שם.

הלכות שבת שי

תעו

כל השבת כולה⁹⁹ שמתוך שהוקצית בין השמשות¹⁰ מדעת האדם¹⁰¹ שעשאה בסים לאיסור הוקצית לכל השבת כולה.

אבל אם לא היו המעות עליה בין השמשות אלא לאחר כך הניחום עליה נכרי או קטן אפילו הניחום לדעת הישראל¹⁰² שהוקצית מדעתו מלטמלם כל זמן שהמעות עליה אעפ"כ מותר לטמלה אם ניטלו המעות מעליה הואיל ולא היתה מוקצה בבין השמשות¹⁰³ אבל בעוד שהמעות עליה אסור לטמלה¹⁰⁴ מחמת איסור טלמול המעות שעליה אבל מותר להטותה ולנערה ולהפיל המעות מעליה¹⁰⁵ ולטמלה אה"כ למקום שירצה ואם צריך למקומה מלטמלה והן עליה כמו שנתבאר בס"ש¹⁰⁶ בדבר שלא נעשית בסים לאיסור שגם זו לא נעשית בסים לאיסור הואיל ולא היה האיסור עליה בבין השמשות כמו שנתבאר בס"רס"ה¹⁰⁷ ורס"ז¹⁰⁸:

יב וכל זה כמטה שאינה מיוחדת למעות או אפילו ייחדה למעות אלא שעדיין לא הניח עליה מעות מעולם¹⁰⁹ שבמחשבה בלבדה אינה נאסרת אבל אם ייחדה למעות ועשה בה מעשה שהניח עליה מעות פעם אחת אפילו בחול אסור לטמלה בשבת¹¹⁰ אפילו לצורך גופה ומקומה¹¹¹ ואינה דומה לשאר כלים המיוחדים למלאכת איסור שמותר לטמלה לצורך גופה ומקומה¹¹² מפני שאין מקפידים עליהם מלהשתמש בהם תשמיש אחר המותר אבל מטה זו המיוחדת למעות אדם מקפיד עליה ומייחד לה מקום שלא לטמלה לתשמיש אחר והרי היא דומה למקצה מחמת הסריון כים שאסור לטמלה אפילו לצורך גופה ומקומה¹¹³ כמו שנתבאר בס"ש¹¹⁴ ויש חולקין על זה ומתירין לטמלה¹¹⁵ לצורך גופה ומקומה כשאר כלים המיוחדים למלאכת איסור¹¹⁶ ויש להחמיר כסברא הראשונה¹¹⁷ ולכן אין לטמל כים של מעות אע"פ שהוציא המעות ממנו מבעוד יום אלא אם כן עשה בו מעשה שפתחו מלמטה וסלקו מן הייחוד¹¹⁸:

יג ומכל מקום כים של מעות התפור בבגד¹¹⁹ הואיל ועיקר הבגד עומד ללבוש אם הוציא המעות משם יוכל ללבוש הבגד שהכים בטל אצלו¹²⁰ ואפילו בכים עצמו מותר להניח דבר בתוכו או ליטול ממנו שהרי אין הקצאתו אלא משום שאדם מקפיד עליו מלהשתמש בו תשמיש אחר וכאן אנו רואים שאינו מקפיד עליו¹²¹ (רצ"ע דא"כ לישתרי לגמרי):

יד ואפילו אם יש מעות בתוכו אין איסור אלא ללבוש את הבגד גורה שמוא ישכה

צו רב ייחדה שם. וכן כתבו התוס' ד"ה ר"ה כשם ר"ת, דגם ל"י שזעקו הרין כן, והביאו הגור. רמ"א ס"ז בשם רש אפרים.
 צו משמעות התוס' שם הדיא"ש פ"ג ס"ב. כ"מ סק"ה. וראה תוס' מ"ד, א ד"ה נצחה.
 צח כדלעיל ס"י שח ס"ב.
 צט מ"א שם משמעות התוס' שם הדיא"ש שם.
 ק ר"ף (כ"א, א). הובא ברא"ש שם ובור. רבנו ירוחם נ"ב (פ"ד, ב) ו"ה הלך.
 קא מ"א שם לידעה זו.
 קב רמ"א שם ונ"א מ"ה סק"ה.
 קג הנהיג מיינונית שם פכ"ה אות ג. רמ"א שם. וראה גם לעיל ס"י רע"ב ק"א סק"א קיוב למפני.
 קד ב"י מוס"ק שם ר"ה כתוב בתה"ד. רמ"א שם.
 קה רמ"א שם.
 קו מ"א סק"ו.

פח רב מ"ד, ב דבמה כול"י עלמא סברא להו כותיה.
 פח טור שיע"ט ס"ו.
 פח ט"ו שם ד"ה והוא. ש"ע שם.
 פח ראה לעיל מ"ה ס"ה. לעיל ס"י רע"ב ס"א.
 פח תוס' שם ר"ה יש. הובא ב"י.
 פט ראה גמרא שם. מ"ז סק"ה. מ"א ס"י שח סק"ג.
 צ גמרא שם. מ"ז שם.
 צא מ"א שם, שבה חולק על התוס' וכגו שהארך בראיות מוה"ס כמ"י רס"ה סק"ב ורס"ו סק"ד בשם המאור (פ"ו, ב). וראה תהלה הדר ס"י שח סק"ג. מ"ט ועיונים.
 צב סק"ו.
 צג סק"ה.
 צד סק"ה כ"ד.
 צה רב ייחדה אמר רב מ"ד, ב.

ויצא בו לרשות הרבים^{קז} כמו שנתבאר בס' ש"א^{קח} וש"ג^{קט} אבל מותר לטלטל את הבגד^ק ואפילו אם הניח את המעות בכיס על דעת שישארו שם גם בשבת שנעשה הכיס בסיס להם אעפ"כ הבגד לא נעשה בסיס להם והאיל ואין המעות על עיקר הבגד^{קיא} ודבר המותר הוא שמטלטל בידי והאיסור מטלטל עמו מאליו בטלטול מן הצד שאין בו איסור כשאינו מטלטל בשביל האיסור אלא בשביל דבר המותר כמו שיחשבו בס' ש"א^{קיב} אבל אסור להכניס ידו בכיס אם הניח בו המעות על דעת שישארו בו גם בשבת שנעשה הכיס בסיס להם^{קיג}:

מזו וכל זה בכיס שפיו בלבד תפור בחור שבבגד והוא כולו תלוי^{קיד} אבל אם כולו תלוי^{קטו} לאריכו בבגד נעשה כל הבגד בסיס למעות שבכיס כמו הכיס עצמו שהכל אחד^{קטז} ואפילו אם הניח המעות בכיס על דעת ליטלם ממנו קודם השבת ושכח ליטלם מבעוד יום שלא נעשה בסיס להם אפילו הכיס עצמו אעפ"כ אם אפשר לנער המעות מהכיס צריך לנער מתחלה ואח"כ יטלטל הבגד לכל מקום שירצה כמו שאם היו המעות על עיקר הבגד שהיה צריך לנער מתחלה^{קטז} כמ"ש בס' ש"ט^{קטז} במעות שעל הכר.

ואפילו בכיס שכולו תלוי לא התירו לטלטל הבגד אלא כשהוא תפור בבגד (שאו הוא בטל אצל הבגד ואין הבגד נאסר בטלטול בשבילו) אבל אם כיס מלא מעות קשור בבגד כיון שהכיס הוא כלי בפני עצמו (אינו בטל אצל הבגד ולכך) אסור לטלטל (כל) הבגד^{קטז} אם הניח המעות בכיס על דעת שישארו שם גם בשבת (שנעשה הכיס בסיס להם והבגד לכיס הקשור ותלוי בו) ואף אם ניטל המעות מהכיס (או הכיס מהבגד) משחשבה אסור לטלטל (כל) הבגד כל השבת כולה (כיון שנעשה בסיס בין השמשות)^{קטז} ואם הניחם על דעת ליטלם קודם השבת ושכח ליטלם מבעוד יום צריך לנער המעות מהכיס אם אפשר לנער ואח"כ יטלטל הבגד לכל מקום שירצה^{קטז} אם אינו מתכוין בשביל המעות כדי להצניעם כמ"ש בס' ש"ט^{קטז}.

וכן אם יש מעות תיכפה שבתך השלחן אסור לטלטל את השלחן אלא בדרך שנתבאר אלא אם כן יש על השלחן מבעוד יום דבר המותר בטלטול^{קטז} שאו נעשה השלחן בבין השמשות בסיס לאיסור ולהיתר ומותר לטלטלו ע"ד שיתבאר^{קטז}:

מזו כבר נתבאר בס' ש"ט^{קטז} שכלי שנעשה בסיס לאיסור ולהיתר מותר לטלטלו והוא שדבר המותר חשוב מדבר האסור אבל אם דבר האסור חשוב יותר מדבר

קטז ב"י שם. רמ"א סוף ס"ו.
 קח מין סליה. וראה שם בק"א סק"ט דהיינו אפילו כשתפור בבגדו, שגם כשצאי בו לרד"ר פפור אבל אסור.
 קט סוף כג.
 קי ב"י שם, נדברי תרימת הדשן ס' טז, שהוכיח מן תוספות נד, ב ר"ה אין רמ"א שם.
 קיא מ"א סק"ז ד"ה הוי, בשם התוס' שם.
 קיב ס"ד. וראה מ"ט וצוננים.
 קיג מ"א שם.
 קיד ב"י סוס"י שם ד"ה וכתוב בתרומת הדשן, מ"א רסק"ג.
 קטו אצ"ל: תפור (וכ"ה בב"י ומו"א שם).

קטז מ"א שם. ועיין ב"י סוס"י שם בשם תשב"ץ ס' נא.
 קיז מ"א שם.
 קיח סוף ו.
 קיט מ"א שם, מדין מוכני בונן שהיא נשמת כ"י שבגמ' נד, ב ובתוס' שם ר"ה אן.
 קכ משמעות הגמ' שם.
 קכא ראה מ"ט וצוננים.
 קכב סוף ו.
 קכג מ"א סוף סק"ז. שחשוב יותר מדברי האסור (לעיל ס' שם ס"ד ולהלן ספ"ז).
 קכד מ"ט מדין.
 קכה סוף ה.

הלכות שבת שי

תעמ

המותר הרי ההיתר במל אצל האיסור ואסור^{קכ} אפילו לנער האיסור כמו שאם היה בסיס לאיסור בלבדו שאסור אפילו לנער כמ"ש שם ואם ההיתר אינו חשוב אצלו מחמת רוב עשרו וע"פ שהוא חשוב לכל העולם אינו נקרא חשוב^{קכב} שהכל הולך אחר הבעלים כמ"ש בס"י ש"ח^{קכג} ע"ש כל פרטי דין זה:

יז ואפילו אם דבר המותר חשוב יותר אם אפשר לנער האיסור בלבדו צריך לנער מתחלה ואחר כך יטלטל הכלי עם ההיתר למקום שירצה ואם אי אפשר לנער האיסור בלבדו מבלעדי ההיתר ינער גם ההיתר עמו אם אין הפסד בניעורו ואחר כך יטול ההיתר בלבדו ויהיו לנו לכלי אם ירצה כמ"ש שם^{קכט}.

ואם הוא בענין שאם ינער גם ההיתר לא יוכל אח"כ ליטול ההיתר בלבדו כגון מתחת^{קד} שיש עליה מבעוד יום אפר שמותר לטלטלו מפני שראוי לכסות בו רוק או צואה^{קדא} ויש עליה ג"כ שברי עצים^{קדב} או פחמים^{קדג} האסורים במלטול^{קדד} וצריך לו לטלטל האפר למקום אחר לכסות בו^{קדה} ואם ינערנו עם השברים והפחמים לא יוכל אח"כ ליטול האפר לבדו כדיו^{קדו} כגון שהם שברים קמנים או פחמים קמנים שאי אפשר ליטול האפר מבלעדים^{קדז} מותר לטלטל המתנה כמות שהיא עם האפר והשברים והפחמים^{קדח} למקום שירצה^{קדט}.

במה דברים אמורים כשצריך לאפר אבל אם אינו צריך אלא לגוף המתנה לא יטלטלנה כמות שהיא אלא ינער האפר והשברים והפחמים במקומם^{קמ} הואיל ואין הפסד בניעורם^{קמא} ויטול המתנה בלבדה:

יח וכל זה כשהיה ההיתר שם עם האיסור מבעוד יום^{קמב} שבבין השמשות נעשה הכלי בסיס לאיסור ולהיתר ואף אם משחשבה ניטל ההיתר משם לא נעשה הכלי בסיס אין כיון שלא היה בסיס בבין השמשות כמו שנתבאר למעלה^{קמג} אבל אם בבין השמשות היה עליו האיסור בלבדו ומשחשבה הונח גם ההיתר עליו אינו מועיל כלום הואיל ובבין השמשות היה בסיס לאיסור בלבדו נאסר לכל השבת כולה^{קמד}:

יט אין האפר מותר במלטול אלא כשהוסק מבעוד יום אבל אם הוסק בשבת אסור משום גולד^{קמה} כמ"ש בסימן תצ"ח^{קמז} ואם נתערב אפר שהוסק בשבת באפר של אתמול במל כרוב אם עדיין לא היה ניכר מעולם בפני עצמו^{קמח} כמ"ש שם^{קמט}:

היתר המוקצה.
קכז ב"י ד"ה וכתב הרא"ש. הובא מ"א שם.
קכח גבי שם. מור וש"ע שם.
קכט ראה לעיל סי' שש ס"ד. סי' שש ס"ג.
קל ב"י שם. וש"ע שם.
קמא ראה מ"א סק"א.
קמב רמ"א ס"ח.
קמג סק"פ יא. וראה גם לעיל סי' רעו ס"ו.
קמד רמ"א שם ופ"ו סק"ה. וראה גם ב"י בסוף הסי' בשם תשובת הרשב"א ח"א סי' תתנו.
קמה מ"א סק"ח.
קמו סכ"ד. וראה גם לעיל סי' שש סל"ב.
קמז מ"א שם.
קמח וראה גם לקמן סי' שש ס"ד (אלא ששם צריך ס' וכאן מני כרוב, וש"ע).

קכו מור וש"ע ס"ח, מרדכי אב"י מו, א בגלילא שני, ובפירוש ר"ת שם ד"ה בגלילא.
קכז מ"א סק"פ ממשמעות הגמ' שם.
קכח בש"ע ס"ז ופ"ב ופ"א שם סקע"ט. לעיל שם ס"ל וס"פ.
קכט סי' שש ס"ד וש"ע.
קל רבא מו, א. מור וש"ע ס"ח.
קלא רש"י שם ד"ה אוב קמיה. תוס' ד"ה הוה. מור וש"ע שם.
קלב רבא שם. מור וש"ע שם.
קלג ב"י ד"ה ואם. מ"א סק"ו.
קלד ראה רש"י כ"ג כ"ה ופ"ג. מור וש"ע שם.
קלה רש"י שם. וראה גם מ"ו סק"ו.
קלו רא"ש בתשובה לכל כ"ל ס' ה בדרך הג' מרדכי

הלכות שבת שישיא

תפ

ב תיבה שיש בה דברים המותרים במלטול ומעות אם המעות אינן עיקר מותר למלטלה כמות שהיא ^{קט} על פי התנאים שנתבאר ^ק:

שישיא דין מת בשבת ושאר מלטול מן הצד וכו' מ"ו סעיפים:

א אע"פ שהמת הוא מוקצה ואסור במלטול^א אעפ"כ אם הוא מוטל במקום שירא עליו מפני הדליקה מותר למלטלו כדי להצילו^ב שהתירו חכמים איסור מלטול כדי שלא יבא לידי איסור חמור^ג לכבות את הדליקה מפני שהוא בהול על מתו שלא ישרף^ד.

ומכל מקום כל מה שאפשר לו לעשות יותר בהיתר צריך הוא לעשות^ה והיינו אם יש לו דבר המותר במלטול שלא לצורך גופו או מקומו כגון תינוק או ככרו או שאר אוכלין או כל כלי שמלאכתו להיות^ו מלטלו על ידו והיינו שמינת דבר המותר על המת או אצלו^ז ומלטל שניהם כאחד^ח.

ואם אין לו דבר המותר במלטול אם המת מונח על המטה ויש לו עוד מטה אחרת הופכו ממטה זו למטה זו^ט ומוזו לזו עד שיגיענו למקום המשומר מן הדליקה שדו מלטול מן הצד והמטה לא נעשית בסיס למת הואיל ואין צורך אליה שכל עצמו אינו צריך אלא להטילו על גבי קרקע^י ואם אין לו מטה אחרת נושאו במטה זו או אפילו אם אינו מונח במטה מלטלו מלטול גמור בידיו להצילו מן הדליקה^{יא}.

ב ואם אי אפשר להצילו כי אם ע"י הוצאה לברמלית יש מותרין^{יב} משום ביון המת שלא ישרף שגדול כבוד הבריות שדוהה מצות לא תעשה שבתורה^{יג} שהיא לא תסור מן הרבר אשר יגידו לך וגו'^{יד} שבמצוה זו נצטוינו לשמוע לכל דברי סופרים^{טו} ואיסור הברמלית ג"כ אינו אלא מדברי סופרים^{טז}.

ואעפ"כ אם יש לו דבר המותר במלטול צריך להוציאו עמו כדי להקל איסור המלטול^{יז} שאף שאיסור הברמלית נדחה מפני כבוד הבריות מכל מקום איסור המלטול כיון

ט והרי זה כאלו מלטל את הדבר המותר בלבו (ראה לעיל סי' שש סכ"ב). לקמן סי' שלד סוף סי"ח).
י ב"ש שם ממשמעות הראש שם סוף י"ז. שו"ע שם.
יא המאר פ"ו (מ"ז, ב). חידוש הרשב"א מג. ב ד"ה מר סבר. מ"א סק"ב. וראה גם לעיל סי' רנ"ט ק"א סק"ג.
יב רש"י שם ד"ה אי דליבא. רמב"ם שם. רא"ש שם. ר"ן שם (ב, ב) מורה אמר. מור וש"ע שם.
יג רב נחמן בר יצחק צ"ל, ב לפירוש רש"י ד"ה לאפקדה, וכל שכן להמיריכו פתח כירה רמו ש"ג. למוש סי"ב. ב"ח ד"ה ומ"ש אפילו. מ"ז סק"א. וראה חקרי הלכות ח"א י"א.
יד רב נחמן בר יצחק שם.
טו דברים י"א. א. ברכות י"ג. ב. מנחות לה, א. רש"י שם ד"ה לא תעשה. רמב"ם סוף פ"ג.
טז רמב"ם בספר המצות שירוש ד"א. וראה הל' נמרים פ"א ה"ב. וראה גם לעיל סי' קנח ספ"ז. וראה לק"ש חז"ק ע' 104 ואילך.
יז כולקמן סי' שמה סי"ט ש"ג.
יח רש"י שם ד"ה לאפקדה. ר"ן שם (לה, ב) ד"ה וראמינן שכן דעת הרמב"ן שם. מ"ט פל"ו הב"נ בשם המפרשים והרשב"א שם ד"ה מו. שו"ע סי"ב בשם ויש אומרים.

קמט הגהות מיימנויות פכ"ו אות ז בשם נהר"ם ממטמרא רבא מו, א. שו"ע סי"ב.
קנ שו"ע שם.

סימן שיא

א פשוט במשנה קמא, סק"א. ובג"מ, מג. ב. וראה גם לעיל סי' שש ס"ה.
ב רבי יהודה בן לקיש מג. סק"ב ור' יוחנן מוה, רע"א. מור וש"ע ס"א.
ג אף לע"ד מלאכה שאינה צריכה לגופה אינה אסורה אלא מדברי סופרים (לעיל סי' רעה ס"ב). וראה גם לקמן סי' ס"ה (שהוא איסור חמור יותר מברמלית). לעיל סי' רמו. ק"א ס"ק. ב. סי' עדה ק"א ס"ק. ב. לקמן סי' שלד ס"ב.
ד גמ' מג. סק"ב.
ה ב"י ריש ה"ט' ממשמעות רמב"ם פכ"ו דכ"א ורא"ש פ"ג סי' י"ז. וכו' משמעות השו"ע שם.
ו נגמ' שם. רמב"ם שם. מור וש"ע שם.
ז כ"י ד"ה וכתב ענין, בשם הרמב"ן בתורת האדם. מ"א סק"ז נגמ' קמ"ב, ב.
ח מ"א סק"א.